

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

XIII istiqamət Layihə. www.kivdf.gov.az

Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

Layihə üçün

Müasir Azərbaycan cəmiyyətində beynəlxalq səviyyədə nümunə kimi qəbul olunan multikultural və tolerant mühitin yaranması, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətin nəticəsidir. Ölkəmizin beynəlxalq aləmdə ildən-ile güclənən nüfuzu iqtisadi uğurlarla yanaşı, həm də siyasi liberallaşma və demokratikləşmə prosesinin dərinləşdirilməsində, insan hüquqlarının aliliyinin qorunmasında, habelə tolerantlıq və multikulturalizm sahəsində əldə olunan nailiyyətlərdə özünü açıq göstərir. Bu siyasət həm də ölkəmizin iqtisadi və siyasi sahələrdə geniş islahatların aparılmasını təmin edir. Bu islahatların bir-birini tamamlaması isə Azərbaycanın bölgədə regional mərkəzə çevrilməsinə və bir çox beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərin paytaxat Bakıda reallaşdırılmasına təkan verir.

Bu da öz növbəsində ta qədim dövrlərdən müxtəlif etnos və dinlərin qovuşduğu ölkəmizdə formalaşan multikultural mühitin beynəlxalq aləmdə alqışlanması və mütərəqqi model kimi qəbul olunmasını şərtləndirən əsas amillərdən biridir.

Bu cür yanaşmanın özü də milli birlik və təhlükəsizliyin təminatı baxımından son dərəcə zəruri olan multikultural cəmiyyət modelinin formalaşmasında mühüm rol oynayır.

Qeyd etmək lazımdır ki, Beynəlxalq ictimaiyyətin respublikamızdakı mövcud tolerant və multikultural mühit barədə ətraflı məlumatlandırılması, bu sahələrdə əldə olunan nailiyyətlərin global miqyasda təbliği zərurəti hazırda ölkənin elm adamlarının, eləcə də tədqiqatçıların qarşısında duran əsas vəzifələrdən biridir. Burada söhbət, ilk növbədə, Azərbaycanın sivil birgəyaşayış sahəsində tarixən əldə etdiyi nailiyyətlərin elmi prinsiplər əsasında araşdırılması, tədqiqi və sistematizləşdirilməsi, eləcə də erməni ideoloqlarının əsassız və saxta iddialarına tutarlı cavab olaraq beynəlxalq ictimaiyyətə dolğun şəkildə çatdırılmasının vacibliyindən gedir.

Bu baxımın AMEA-nın Prezidenti, akademik Ramiz Mehdiyevin ideya rəhbərliyi ilə işıq üzü görən "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev multikulturalizmin Azərbaycan modeli haqqında" kitabı çoxmədəniyyətli dövlət olan Azərbaycanın multikulturalizm sahəsindəki siyasətinin öyrənilməsi və təbliği baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Prezident İlham Əliyevin son

15 ildə Azərbaycanın multikulturalizm modeli ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlərin-rəsmi nitq və çıxışlarından seçmələrin, iqtibasların üç dildə (Azərbaycan, rus və ingilis dilində) kitabda yer alması, onun ölkə hüdudlarından kənar da oxunmasını təmin edəcək mühüm amil olaraq Azərbaycandakı tolerant və multikultural mühitin beynəlxalq miqyasda təbliğinə böyük təkan verə bilər.

Bunu nəzərə alan akademik Kamal Abdullanın və professor Etibar Nəcəfovun kitaba yazdığı

teqrasiya proseslərini gücləndirib, eləcə də beynəlxalq müstəvidə mədəniyyətlərarası və dinlərarası dialoqun inkişafına təsir göstərib. Demokratiya, tolerantlıq və multikulturalizm sahəsində müfəssəl nəzəri və təcrübi biliklərə malik olan Prezident İlham Əliyev 2003-cü il noyabr ayının 22-də müqəddəs Ramazan ayı münasibətilə təşkil olunan iftar mərasimində çıxışı zamanı qeyd edib ki, ölkəmizdə dini və etnik dözümlülük mövcuddur: "Bu, çox böyük nailiyyətdir, sərvətdir. Həmişə belə olub, milli, dini dözümlülük Azərbaycan xalqına xas xüsusiyyətdir. Azərbaycanda heç vaxt dini zəmində, milli zəmində ayrı-seçkilik olmayıb və olmayacaq. Hər bir Azərbaycan vətəndaşı dinindən, dilindən, milliyətindən asılı olmayaraq, eyni hüquqlara malikdir və bu siyasət gələcəkdə də davam edəcək".

Prezident İlham Əliyevin bu fikri onun multikulturalizm və tolerantlıq ideyalarına həssas münasibətinin əyani təzahürüdür. Dövlət başçısı İlham Əliyev 2005-ci ilin iyul ayında azsaylı xalqların sıx yaşadığı Quba rayonunun Qırmızı qəsəbə sakinləri ilə görüşü zamanı deyib:

inləşdirir. Azərbaycanda millətlər arasında tam mənada qardaşlıq hökm sürür".

Burada onu da diqqətə çatdırmaq vacibdir ki, multikulturalizm siyasəti müxtəlif millətlərə məxsus insanların mədəni müxtəlifliklərinin qorunması, inkişafı və tərəqqisinə, etnik azlıqların milli mədəniyyətinin inteqrasiyasına yönəlmiş bir yaşam formasıdır. Bu konsepsiya həm də cəmiyyətdə mövcud olan etnik, irqi, dini və mədəni müxtəlifliklərə münasibətdə dövlətin yürütdüyü siyasəti özündə ehtiva edir. Məlumdur ki, Azərbaycanda tarixin bütün dövrlərində müxtəlif xalqların, eləcə də fərqli dini konfessiyaların nümayəndələri dinc- yanaşı yaşadığı kimi, bu gün də dövlətin apardığı məqsədyönlü siyasət bu ənənənin təkə qorunmasına yox, həm də inkişaf etdirilməsinə xidmət edir.

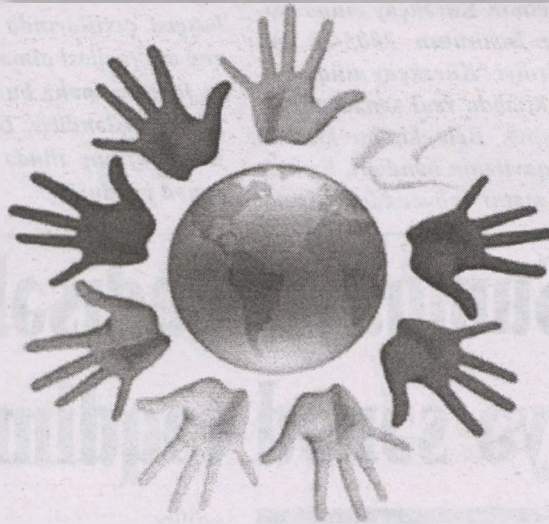
Tolerantlıq və multikulturalizm bir çox ölkələrin sosial, mədəni və eləcə də iqtisadi yüksəlişində mühüm rol oynayır. Bununla belə, müasir dövrdə dünyanın çox az ölkəsi, multikulturalizmi dövlət siyasəti kimi qəbul edib. Həmin ölkələrdən fərqli olaraq Kanada, Yeni Zelandiya və Avstraliya

Dünyada və ölkəmizdə multikulturalizm siyasətinin inkişaf etdirilməsi baxımından görülən əsas işlərdən biri də Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi tərəfindən Beynəlxalq Multikulturalizm Qış və Yay məktəblərinin təşkilidir. Mərkəzin multikulturalizmin Azərbaycan modelinin təbliği layihəsi çərçivəsində təşkil olunan Yay və Qış məktəblərinin əsas məqsədi Azərbaycanın tarixini, mədəniyyətini, eləcə də multikultural rəngarəngliyini dünyaya tanımaqdır. Hər il Beynəlxalq Qış və Yay məktəblərində dünyanın müxtəlif ölkələrindən çox sayda gənclər iştirak edirlər və bu tendensiya yüksələn xəttlə davam edir. Gənclər ölkəmizdəki etnik mədəni müxtəlifliyin, multikultural dəyərlərin qorunmasını bilavasitə görmək və müşahidə etmək imkanı qazanırlar. Ölkəmizdə qonaq olan gənclər xalqımızın qonaqpərvərliyindən, mehribanlığından çox məmnun qalır, Azərbaycanın multikulturalizm modelini öz ölkələrində də tətbiq etməyin vacibliyini qeyd edirlər.

Azərbaycanda multikulturalizmin inkişafı sahəsində görülən işlərdən biri də müxtəlif mövzularda gənclər forumlarının təşkil-

Multikulturalizm siyasəti ölkəmizin iqtisadi və siyasi sahələrdə islahatların aparılmasına təkan verir

Yay və Qış məktəbi iştirakçıları Azərbaycan həqiqətlərini yaymaqla ölkəmizin tanınması işinə xidmət edir

ları ön sözdə Azərbaycanda tolerant və multikultural düşüncə tərzinin tarixi təkamül proseslərinin məntiqi nəticəsi kimi əsrlər boyu formalaşdığı, müxtəlif azsaylı xalqların bu məkanda dinc və mehriban şəraitdə yaşadığı xüsusi qeyd edilir. Alimlər həm də multikultural cəmiyyətin formalaşmasında coğrafi amilin mühüm əhəmiyyət daşıdığına diqqəti çəkərək Azərbaycanın müxtəlif mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların qovşağında yerləşməsinə diqqət çəkib. Alimlərin bu qənaəti də, onu deməyə əsas verir ki, obyektiv səciyyə daşıyan tarixi və coğrafi amillər Azərbaycan multikulturalizminin formalaşması prosesində təkanverici amil olaraq özünü göstərir.

Ön söz müəllifləri onu da xüsusi vurğulayırlar ki, Azərbaycanda multikulturalizm siyasətinin əsası xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən formalaşdırılıb. Ümummilli lider ölkədə mütərəqqi İslam dəyərləri ilə yanaşı, başqa dinlərin inkişafı üçün də liberal mühitin yaradılmasını təmin edib, dini qurumlar arasında qarşılıqlı hörmətə söykənən münasibətlərin formalaşmasına nail olub.

Bununla yanaşı, müəlliflər haqlı olaraq qeyd edirlər ki, ulu öndərin bu sahədə əsasını qoyduğu islahatları inamla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan multikulturalizm siyasəti ölkə daxilində in-

"Azərbaycan bütün xalqların böyük, gözəl ailəsidir. Biz böyük ailə kimi yaşayırıq... Bu, Azərbaycan dövlətinin siyasətidir...Biz Azərbaycanı başqa cür təsəvvür edə bilmərik. Azərbaycanın hər bir sakinini mənim üçün əzizdir, doğmadır".

Prezident bütün fəaliyyəti dövründə Azərbaycanda etnik-dini icmaların sıx yaşadığı rayon və şəhərlərə müntəzəm səfərlər edib, ölkəmizdə sivil birgəyaşayış sahəsində qazanılan uğurları yüksək qiymətləndirib. 2005-ci ilin iyulunda Qusar rayonuna səfəri zaman rayon sakinləri ilə görüşən dövlətimizin başçısı deyib ki, Azərbaycanın çoxmillətli dövlət olması xalqımızın sərvətidir: "Millətlərin müxtəlifliyi, mədəniyyətlərin müxtəlifliyi bizi zəng-

multikulturalizmin güclü inkişaf yolu keçdiyi ölkələr sırasında yer alır. Müstəqilliyin ilk illərindən ölkəmizdə multikulturalizm siyasətinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində görülən işlər nəticəsində Azərbaycan da bu ölkələr sırasında yer alıb. Bu gün multikulturalizm Azərbaycanda dövlət siyasəti və eyni zamanda həm də xalqımızın həyat tərzinə çevrilib. 2014-cü ildə Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və Sərəncamı ilə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması region xalqları və dövlətləri üçün bir nümunə oldu. Prezidentin Sərəncamı ilə 2016-cı ilin respublikamızda "Multikulturalizm İli" elan edilməsi, bu nümunəni daha parlaq bir şəkildə dünyaya təqdim etdi.

dir. Azərbaycan multikulturalizminin dünyada geniş tanınmasına layiqli töhfə verən belə tədbirlərdən biri "Bakı mədəniyyətlərarası gənclər forumu 2019: Dinlərarası dialoqdan fəaliyyətə doğru" çərçivəsində həyata keçirilən IX Beynəlxalq Multikulturalizm Yay məktəbi və IV ACWAY Forumu olub. Tədbir Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin və ACWAY beynəlxalq təşkilatının birgə layihəsi əsasında gerçəkləşib. Forumda dünyanın bir çox ölkələrindən gələn gənclər iştirak edib.

Təqdirədir ki, hər il dünyanın müxtəlif bölgələrindən Azərbaycana gələn gənclər ölkəmizdəki multikultural mühitlə şəxsin tanış olmaqla yanaşı, ölkəmizlə, xalqımızla doğmalaşır, vətənlərinə də bu sevgi və rəğbətə qayıdırlar. Bu gənclər son nəticədə ölkəmizin dostlarına çevrilir, könüllü olaraq diaspor fəaliyyətinə qoşulur və Azərbaycan həqiqətlərini öz ölkələrində yaymaqla ölkəmizin tanınması işinə xidmət etmiş olurlar.

"Paralel" in
Araşdırma Qrupu

Yazı Azərbaycan
Respublikasının
Prezidenti yanında
KİV-ə Dövlət Dəstəyi
Fondunun maliyyə
dəstəyi ilə çap olunub